

FƏNN SİLLABUSU
(işçi tədris proqramı)

İxtisas: 6004008-Mühasibat A,B, 6004005-Maliyyə A,B

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. (İşçi proqram. Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2026-cı il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokol№6)

Kodu: HFS-B04.1

Tədris ili: II (2025-2026)

Semestr: IV (yaz)

Tədris yükü cəmi: Cəmi: 90 saat. Auditoriya saati: 30 saat. (15 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: m.Pənahov Anar Elman oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov 21

Məsləhət günləri və saati: IV - gün, saat: 16⁰⁰-17⁰⁰

E-mail ünvanı: anar005@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

- 1.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı: Hüquq ədəbiyyatı, 2002, 119 s.
- 2.Azərbaycan Respublikasının Vətəndaşlığı haqqında. Bakı: Azərbaycan Respublikasının qanunu, 1998, 161 s.
- 3.Allahverdiyev S. S. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və hüququnun əsasları. Dərslik. «Digesta» nəşriyyatı. Bakı, 2006, 348 s.
- 4.Barnaşov A.M. Teoriə razdeleniə vlastey, stanovlenie, razvitie, primeneniə. Tomsk, 2023, 253 s.
- 5.Cəmilzadə H. Bayrağımız, Gərbimiz, Himnimiz. Bakı, 2021, 217 s.
- 6.Dəmirov A.H., İsmayılov Ş.N., Hüseynov Q.F. Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərs vəsaiti. Bakı: Mütərcim, 2010, 196 s.
- 7.Əsgərov Z.A. «Konstitusiya hüququ». Dərslik. Bakı; Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2011, 760 s.
- 8.Əliyev Ş.M. Prezidentlik İnstitutu. Bakı: BDU-nun nəşriyyatı, 1994, 211 s.
- 9.Xroponyuk B.H. Dövlət və hüquq nəzəriyyəsi. M., 2023, 165 s.
- 10.İsmayılov İ. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərslik, Bakı: Qanun, 196 s.
- 11.Rəsulov M., Qasımov A., İsmayılov. Əmək hüququ. Bakı, 1996, 164 s.
- 12.Manayev Q.İ. Ailə hüququ. Bakı, 2019. 83 s.
- 13.Naimov H.V. Cinayət hüququ. Bakı: Qanun, 2018, 143 s.
- 14.Səməndərov F.Y. "Cinayət hüququ" ümumi hissə. Dərslik, 1999, 2022. 182 s.

IV.Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V.Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları" fənni hüquq anlayışı, hüquq normaları, hüquq münasibətləri, hüquq sahələri, Konstitusiya hüququ, idarəcilik formaları, ərazi quruluşları, seçki hüququ haqqında zəruri

bilikləri əhatə edir. Bu kursun məqsədi qeyri hüquqşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələrə Azərbaycanın hüquq sistemi ilə tanış etmək, o cümlədən hər bir vətəndaşın qarşısına çıxan bilən ən ümumi hüquqi problemlərin aradan qaldırılması üçün zəruri ilkin bilikləri verməkdir. Əsas məqsəd tələbələrə təməl hüquqi biliklərə yiyələndirmək, AR konstitusiyaya quruluşunu izah etmək, hüquqi bilikləri artırmaq, qanunvericilik bazasından istifadə qaydasını öyrətməkdir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 bal) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 bal) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir. Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan билетinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur. Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: 15 saat müəhazirə, seminar 15 saat. Cəmi 30 saat.

№	Keçirilən müəhazirə və seminar mövzularının məzmunu	Saat		Tarix
		Müəhazirə	Seminar	
1.	<p>Mövzu: 1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası dövlətin əsası kimi</p> <p>Plan:</p> <p>1.Konstitusiyanın anlayışı və sosial hüquqi mahiyyəti</p> <p>2.Konstitusiyanı digər qanunvericilik aktlarından fərqləndirən cəhətlər</p> <p>3.Azərbaycan dövlətinin əsasları</p> <p>4.Konstitusiyanın qəbulu, ona dəyişiklik və əlavələrin edilmə qaydaları</p> <p>Mənbə: [1; 4; 6, s.5-8; 7; 9]</p>	2	2	
2.	<p>Mövzu: 2. İnsan və vətəndaş hüquqları, azadlıqları və vəzifələri</p> <p>Plan:</p> <p>1.Xarici vətəndaşların və vətəndaşlığı olmayanların hüquqları.</p> <p>2.İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının anlayışı və əsas prinsipləri.</p> <p>3.Hüquq və azadlıqların fərdi xarakteri və onun Konstitusiya hüquqi təminatları.</p> <p>4.Hüquq və azadlıqların məhkəmə təminatı.</p> <p>5.İnsan və vətəndaşların əsas vəzifələri.</p> <p>Mənbə: [2; 6, s.17 – 21; 8; 10; 13; 14]</p>	2	2	
3.	<p>Mövzu: 3. Azərbaycan Dövlətinin Konstitusiya statusu</p> <p>Plan:</p> <p>1.Xalq hakimiyyəti, suverenlik.</p> <p>2.Respublika idarəetmə formasının xüsusiyyətləri</p> <p>3.Prezidentli respublika və Parlamentli Respublika</p> <p>4.Azərbaycan dövlətinin xarici siyasətinin konstitusiya əsasları</p> <p>Mənbə: [2; 3; 5; 6, s.8-14; 11]</p>	2	2	
4.	<p>Mövzu:4. Dövlət hakimiyyəti</p> <p>Plan:</p> <p>1.Azərbaycan Respublikasında hakimiyyətin bölünməsi prinsipi</p> <p>2.Qanunvericilik hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi.</p> <p>3.İcra hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.</p> <p>4.Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti.</p> <p>5.Məhkəmə hakimiyyətinin həyata keçirilməsi və prokurorluq.</p> <p>Mənbə: [1; 3; 6, s.21- 7; 7; 11]</p>	2	2	
5.	<p>Mövzu:6. Cinayət hüququnun əsasları</p> <p>Plan:</p> <p>1.Cinayət hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və cinayət məsuliyyəti</p> <p>2.Cinayətin anlayışı, cinayətlərin təsnifatı və cinayət tərkibi</p> <p>3.Cəzanı yüngülləşdirən, ağırlaşdıran hallar, cinayətdə iştirakçılıq və cəzalar.</p> <p>4.Cinayətin qəsdən və ehtiyatsızlıqdan törədilməsi</p> <p>5.Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayət məsuliyyətinin xüsusiyyətləri.</p> <p>Mənbə: [1; 3; 6, s.68-84; 9; 13, 14]</p>	2	2	

6.	Mövzu:7. Ailə və nikah hüququ Plan: 1.Azərbaycan Respublikasının ailə qanunvericiliyi. 2.Nikahın bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı. 3.Nikahın pozulması qaydaları 4.Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması. 5.Övladlığa götürmə. Uşaqlar üzərində qəyyumluq və himayə Mənbə: [4, 6, s.46-67; 8; 12]	2	2	
7.	Mövzu: 8. Mülki hüququn əsasları Plan: 1.Mülki hüququn mahiyyəti. 2.Mülki hüquq münasibətlərinin obyektı 3.Əqd anayışı, növləri və formaları. 4.Hüquqi şəxslər və onların növləri 5.Mülkiyyətin formaları 6.Vərəsəlik hüququ Mənbə: [4, 6, s.46-67; 8; 12]	2	2	
8.	Mövzu:5. Əmək hüququnun əsasları Plan: 1.Əmək hüququnun anlayışı və predmeti. 2.Əmək müqaviləsinin bağlanmasının və xitam verilməsi. 3.Əmək müqaviləsinin pozulması şərtləri. 4.Tərəflərin iradəsindən asılı olmayan hallarda əmək müqaviləsinə xitam verilməsi. 5.İş vaxtı, istirahət vaxtı. Əmək və icra intizamı. 6. Əmək mübahisələri Mənbə: [5; 6, s.22 – 45; 8; 9; 10; 13]	1	1	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fəninin tədrisi dövlət və hüququn yaranması tarixi, inkişafı, dövlət anlayışı, mahiyyəti və funksiyalarını öyrədir. Konstitusiya hüququnun aparıcı sahəsi olduğunu göstərir. İnsan və vətəndaşın hüquq, azadlıq və vəzifələri ilə yanaşı hüquq və azadlıqların təminatlarını geniş şəkildə təsvir etməlidir.

XII Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Hüququn anlayışı, nəzəriyyələri, onun obyektləri və subyektləri, norma və prinsipləri, mənbələri və s. haqqında lakonik, dolğun məlumatları bilir;
- Dövlətin anlayışı və onun mənşəyi haqqında nəzəriyyələr, dövlətlərin təsnifatı və konstitusiya haqqında məlumat və biliklərin mənimsənilməsi bacarır;
- Konstitusiyanın inkişaf tarixi, onun ictimai-iqtisadi münasibətlərdə rolunu dövlət və ictimai həyatda baş verən qarşılıqlı münasibətləri şərh edir;
- Hüquqda insan və vətəndaş anlayışları, insan hüquqlarının anlayışı və təsnifatı, vətəndaşlıq məsələləri ilə əlaqədar bilikləri bilir;
- Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti və idarəçilik sisteminin, habelə yerli özünüidarəetmənin və vətəndaş cəmiyyətinin mahiyyətinin bilir;
- Mülkiyyət, mülki hüquq, mülki müqavilə, habelə onlarla əlaqəli hüquqi anlayış və qavramların, müvafiq qanunvericilikdə əksini tapmış norma və prinsiplərini bacarır.

XIV Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV Kollektiv sualları:

I Kollektivium sualları:

1. Konstitusiyanın anlayışı və sosial hüquqi mahiyyəti
2. Konstitusiyayı digər qanunvericilik aktlarından fərqləndirən cəhətlər
3. Azərbaycan dövlətinin əsasları
4. Konstitusiyanın qəbulu, ona dəyişiklik və əlavələrin edilmə qaydaları
5. Xarici vətəndaşların və vətəndaşlığı olmayanların hüquqları.
6. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının anlayışı və əsas prinsipləri.
7. Hüquq və azadlıqların fərdi xarakteri və onun Konstitusiyaya hüquqi təminatları.
8. Hüquq və azadlıqların məhkəmə təminatı.
9. İnsan və vətəndaşların əsas vəzifələri.
10. Xalq hakimiyyəti, suverenlik.

II Kollektivium sualları:

1. Respublika idarəetmə formasının xüsusiyyətləri
2. Prezidentli respublika və Parlamentli Respublika
3. Azərbaycan dövlətinin xarici siyasətinin konstitusiyaya əsasları
4. Azərbaycan Respublikasında hakimiyyətin bölünməsi prinsipi
5. Qanunvericilik hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi.
6. İcra hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.
7. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti.
8. Məhkəmə hakimiyyətinin həyata keçirilməsi və prokurorluq.
9. Cinayət hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və cinayət məsuliyyəti
10. Cinayətin anlayışı, cinayətlərin təsnifatı və cinayət tərkibi

XVI. İmtahan sualları:

1. Konstitusiyanın anlayışı və sosial hüquqi mahiyyəti
2. Konstitusiyayı digər qanunvericilik aktlarından fərqləndirən cəhətlər
3. Azərbaycan dövlətinin əsasları
4. Konstitusiyanın qəbulu, ona dəyişiklik və əlavələrin edilmə qaydaları
5. Xarici vətəndaşların və vətəndaşlığı olmayanların hüquqları.
6. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının anlayışı və əsas prinsipləri.
7. Hüquq və azadlıqların fərdi xarakteri və onun Konstitusiyaya hüquqi təminatları.
8. Hüquq və azadlıqların məhkəmə təminatı.
9. İnsan və vətəndaşların əsas vəzifələri.
10. Xalq hakimiyyəti, suverenlik.
11. Respublika idarəetmə formasının xüsusiyyətləri
12. Prezidentli respublika və Parlamentli Respublika
13. Azərbaycan dövlətinin xarici siyasətinin konstitusiyaya əsasları
14. Azərbaycan Respublikasında hakimiyyətin bölünməsi prinsipi
15. Qanunvericilik hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi.
16. İcra hakimiyyəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.
17. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti.
18. Məhkəmə hakimiyyətinin həyata keçirilməsi və prokurorluq.
19. Cinayət hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və cinayət məsuliyyəti
20. Cinayətin anlayışı, cinayətlərin təsnifatı və cinayət tərkibi
21. Cəzanı yüngülləşdirən, ağırlaşdıran hallar, cəzalar və cinayətdə iştirakçılıq
22. Cinayətin qəsdən və ehtiyatsızlıqdan törədilməsi
23. Yetkinlik yaşına çatmayanların cinayət məsuliyyətinin xüsusiyyətləri.
24. Azərbaycan Respublikasının ailə qanunvericiliyi.
25. Nikahın bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı.
26. Nikahın pozulması qaydaları
27. Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması.
28. Mülki hüququn mahiyyəti.
29. Hüquqi şəxslər və onların növləri
30. Mülkiyyətin formaları
31. Vərəsəlik hüququ
32. Əmək hüququnun anlayışı və predmeti.
33. Əmək müqaviləsinin bağlanmasının və xitam verilməsi.
34. İş vaxtı, istirahət vaxtı. Əmək və icra intizamı.
35. Əmək mübahisələri

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fənninin sillabusu 6004008-Mühasibat və 6004005-Maliyyə ixtisaslarının təhsil proqramı, tədris planı və işçi proqram (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 13.02.2026-cı il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.) əsasında tərtib olunmuşdur.
Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (13 fevral 2026-cı il, protokol № 6).

Fənn müəllimi : m.Ə.E.Pənahov

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov